

Potrebna je predvsem treznost

Ob zadnjih dogodkih v Jugoslaviji

V prvi polovici tega meseca se je politična temperatura v Jugoslaviji izredno dvignila, povod pa sta bila predvsem dva dogodka: izid 57. številke Nove revije, ki pomeni ostro kritiko jugoslovanske medvojnne teorije in prakse posebej v luči slovenskega narodnega vprašanja, tik za njo pa odkritje, da je predloženi osnutek plakata letošnjega Dneva mladosti, ki ga je izdelal ljubljanski studio »Novi kolektivizem«, plagiat nekega nacističnega plakata iz leta 1936. Ti dve zadevi sta v trenutku zasenčili globlje probleme jugoslovanske stvarnosti, zlasti nezavidljiv gospodarski položaj, opaziti pa je bilo tudi raznoliko odzivanje v posameznih republikah in družbenih okoljih.

Slovensko politično vodstvo je ostro zavrnilo vsebino 57. številke Nove revije in se obvezalo, da se nekateri koncepti, nakazani v njej, ne bodo uresničili v praksi, hkrati pa si bo še naprej prizadevalo za čim širšo demokratizacijo v okviru samoupravnega sistema. Manj tolerantne so reakcije v ostalih jugoslovanskih republikah, ki v izidu te revije, spornem osnutku plakata za Dan mladosti in še v nekaterih drugih pobudah za demokratizacijo, kot je npr. prizadevanje za odpravo 133. člena kazenskega zakona (omenjeni člen se nanaša na sovražno propagando), za uvedbo civilne vojaške službe ipd. vidijo kar nekakšno protisocialistično zaroto, v nekaterih jugoslovanskih listih pa je znani tudi močno protislovensko razpoloženje. Medtem so pristojni organi avtorje spornega plakata prijaviли sodišču, vendar skupina »Novi kolektivizem« vztraja, da pri njem ni šlo za nikakršno oživljanje nacizma, ampak nasprotno, v skladu z umetniškimi postopki tim. retrogardizma, za kritiko totalitarizma in za dejansko uveljavljanje samoupravne demokracije.

Možnosti našega lista nam ne dopuščajo, da bi pazljivo sledili in globlje analizirali sedanje zapletene dogajanje v Jugoslaviji, vendar se nam v zvezi s temi dogodki zdi vredno citirati komentar ljubljanskega univerzitetnega profesorja Ljuba Bavcona, ki je v Naših razgledih dne 13. marca t.l. zapisal: »Zdaj je in bojim se, da bo še nekaj časa težje načenjati nekatera na videz majhna vprašanja tudi na zelo kvaliteten, strokoven in celo previden način. Zdaj socialistična konservativna

dalje na 2. strani ■

So predčasne politične volitve na pragu?

Medtem ko pišemo, še ne poznamo sklepov in zaključkov z zasedanja osrednjega vodstva socialistične stranke, od katere je dejansko odvisno, če se bo mandatarju Andreottiju posrečilo sestaviti novo vlado ali ne. Andreotti je kazal zmeren optimizem, kar je sicer zanj nekaj običajnega. Najhujši kamen spotike so še vedno ljudska glasovanja ali referendumi. Socialisti hitijo zatrjevati, da vprašanje referendumov — trije se tičejo, kot znano, jedrske energije, eden pa sodstva — ni v nobeni zvezi s sestavo nove vlade, če da je treba volivcem zagotoviti eno temeljnih ustavnih svoboščin, da namreč povedo svoje mnenje tudi s pomočjo glasovnice.

V teoriji imajo socialisti prav, vendar vsi vemo, kakšne politične pretrse povzroča vsak referendum, zlasti če pomislimo, da so bili zadnji referendum — o čemer je danes govor — izsiljeni, se pravi, da zanje ni dala pobude dosedanja vladna in parlamentarna večina.

Vtis pa imamo, da socialistom in še kakšni drugi politični sili iz dosedanje večine celotno vprašanje referendumov služi bolj kot pretveza, da se dvigne cena za morebitno sodelovanje socialistov v novi vladi, ki ji bo predsedoval nesocialist.

Ko bo naš list prišel v roke bralcem, bo stališče socialistične stranke glede referendumov še bolj izoblikovano, vendar dvomimo, da bo s tem tudi rešeno vprašanje nove vlade. Težko si namreč predstavljamo, da bo socialistična stranka na-

redila tako pomemben korak pred svojim vsedravnim kongresom. Ta bo na koncu tega in na začetku drugega meseca v Riminiju.

Kako se bodo razpletali dogodki okrog poskusov za sestavo nove vlade, je danes težko natančno predvidevati. Menimo pa, da nismo bili in da nismo daleč od resnice, če potrdimo to, kar smo napisali že zadnjič, da so namreč predčasne politične volitve takorekoč na pragu.

—o—

Brzjavka mandatarju Andreottiju

Ob koncu prvega kroga posvetov mandatarja za sestavo nove italijanske vlade posl. Giulia Andreottija je deželno tajništvo Slovenske skupnosti nasloвило nanj brzjavko. V njej ga opozarja na problematiko slovenske manjšine. Ssk — ki izraža posl. Andreottiju voščilo za uspešno delo — pričakuje, da se bo mandatar zavezal za pravičen zakon o globalni zaščiti Slovencev v Italiji.

Že ob začetku vladne krize je Slovenska skupnost opozorila na nerešena vprašanja slovenske manjšine predsednika republike Francesco Cossigo. Njegovo tajništvo je s Kvirinala odgovorilo že 9. marca, da so z brzjavko seznanili pristojne kroge.

Poziv k odgovornosti

Zadnje čase se veliko govori o odgovornosti, o tem, da nosi vsak član naše družbe svojo odgovornost. Starši, učitelji in profesorji, trenerji in športni operaterji, odborniki številnih društev in organizacij pa ugotavljajo, da posebno pri mlajših ljudeh ni več smisla za dolžnost, pravzaprav ni več čuta za odgovornost, ki pa je bistvenega pomena pri delovanju kateregakoli društva ali ustanove. Gre za pojav,

ki je pravzaprav zelo zaskrbljujoč, saj kaže na dejstvo, da mladi ljudje, tisti, ki bi z velikim navdušenjem morali delati za prihodnost, ki bi morali verjeti v prihodnost, pravzaprav vidijo le sedanost, sedanji trenutek in nočejo misliti ali delati za naprej. Če nas spomin ne vara, je menda Ciceron v nekem svojem delu napisal, da je dolžnost sestavni del vsega življenja,

nadaljevanje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. marca, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župniške cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Pojoča kitara«, radijska igra (Mira Zelinka); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Radijski kviz o Primožu Trubarju; 14.45 Sportni in glasbeni popoldan; 16.00 Sportne novice; 17.30 Prenosi z naših prireditelj; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pričevanja o Tigru; 9.00 Radijski kviz o Primožu Trubarju; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti; Herman Potočnik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Pravljični vrtiljak«; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Goran Končar in pianistka Mira Flis Šimatović; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beločka - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 15.45 Postni govor; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Goran Končar in pianistka Mira Flis Šimatović; 18.00 Izvirna radijska igra: Annamaria Tiberi: »Levje oči« (Marija Conda); 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravila? - Notranja stiska in trda stvarnost sta kovači našega človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Križem-kraži!; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otrok in šola; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Revija Primorska poje; 18.00 Četrtekova srečanja: »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alcaja Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Spoznavajmo naš mali, nevtrni svet! - Ščedensko naročje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezimo!; 15.00 V svetu filma; 15.45 Postni govor; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Revija Primorska poje; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije; 11.35 Bio vrt - »Čej so tiste stazice« - oddaja iz Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kaj je v vreči?«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Aljoša Starc; 18.00 Dramska vetrovnica; Adrijan Rustja: »Nabrežinski kamnolomi«, folklorno-dokumentarna oddaja; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

POZIV K ODGOVORNOSTI

■ nadaljevanje s 1. strani

javnega in zasebnega, uradnega in domačega in da se prav v odnosu do dolžnosti meri vrednost oziroma nevrednost nekega življenja. Kar pišemo in govorimo ni nič novega.

Postavlja se torej vprašanje o dolžnosti do samega sebe, oziroma do družbe, katere sestavni del smo. Ob tem vprašanju pa lahko na široko razpravljamo. Osebnost smo mnenja, da stopijo osebni interesi v ozadje, ko nastopi potreba širše skupnosti. Vendar se istočasno zavedamo, da je tudi posameznikovo osebno življenje pomembno najprej za osebo samo in posredno za vso družbo. Odgovor je torej banalno lahek, ko bi vsakdo vsaj deloma prispeval k skupnemu delovanju, bi stvari boljše tekle in bi vsakdo imei več časa tudi zase.

Kaj pa torej delajo tisti, ki se umikajo delu v korist skupnosti, v kateri živijo? Na to vprašanje vam taka oseba našteje vrsto obveznosti. Vsak razlog je dober, da se umaknejo delu. Seveda stvar ni tako preprosta. Poznamo tiste, ki bi z besedami obrnili svet, ko pa je treba poprijeti za delo, zmanjkajo. Tiste, ki pridejo pomagat, a ko morajo izbirati, recimo, med zabavo ali dolžnostjo prisotnosti npr. na treningu, izberejo zabavo, češ, saj znam, saj ne potrebujem vaje. Z eno besedo bi torej njihovo ravnanje lahko označili za egoistično. Zagledni so vase in v osebno lagodje. Nič jih ne briga bližnji, nič trud vseh ljudi, ki so pred njimi delali, da bi »stvar pognala seme«. »Vsak naj skrbi zase!« To je geslo sedanjega časa in jasno je, da tako geslo ne pelje nikamor.

Kje so razlogi za tako miselnost? Nekateri pravijo, da v dejstvu, da so bile zadnje generacije vzgojene v prevelikem obilju, v preveliki permisivnosti. To pomeni, da so bili navajeni dobiti vse, kar so si že-

leli, ne da bi se sami malo potrudili. Drugi ugotavljajo, da med mladino kroži preveč denarja. S preveliko lahkoto ga trosijo, ne da bi se zavedali truda in napora, ki sta bila potrebna, da so ga zaslužili. Kakor bo mogoče tudi to delno res, mislimo, da je glavni vzrok predvsem v dejstvu, da živimo v času, ko propada smisel za vrednote. Vrednote zakitevajo voljo in vero v prihodnost. Kdor ne verjame v jutri, živi iz dneva v dan in ga ne briga, kaj bo prinesel jutrišnji dan.

Če hočemo torej spremeniti ta zaskrbljivi tok, moramo približati mladini svet vrednot, ki bi lahko osmislile njihovo življenje. Kdo pa je poklican, da mladim spregovori o tem? Kdo ima potrebno karizmo, da je prepričljiv. Zgledi in pridige očitno ne zadoščajo. Mladi večkrat očitajo, da jih starejši utesnjujejo, da jim ne dajo dovolj življenjskega prostora, da jim ne dovoljujejo svobodnega izbiranja in delovanja. V trditvi je delna resnica. Potrebno je ustvariti primerno sožitje med starim in novim, tega se zavedamo vsi, potrebna pa je predvsem skupna volja, da se nekaj dela, nekaj ustvarja. Brez te volje po delu, ki naj izraža kolektivnost, organizacijo, društvo, ekipo ali karkoli drugega, pa je nemogoče verjeti v prihodnost, ki brez primerne zaledja mladih sil nima v krajšem ali daljšem času nobene prihodnosti.

—o—

ROMUNSKI OPOREČNIKI

Tudi v Romuniji je nastala skupina oporečnikov. Doslej so izražali kritike na račun domačega režima le posamezniki ali pripadniki madžarske manjšine. Zdaj pa so na Dunaju objavili vest o ustanovitvi opozicijske skupine, ki je krščansko usmerjena in ki si je izbrala ime Romunska demokratska akcija.

Potrebna je predvsem treznost

■ nadaljevanje s 1. strani

stran (in ni si treba delati iluzij, ta ima kar precej moči in deloma po Jugoslaviji celo konsenz prebivalstva) razglasa že samo odpiranje vprašanj, na primer o konceptu proslav dneva mladosti, o spremembah v 133. členu Kazenskega zakona SFRJ, o modifikacijah služenja vojaškega roka, o varstvu našega naravnega okolja, o tako imenovani civilni družbi itd. za sindrom antisocializma, meščanskega desničarstva in kar je še podobnih oznak, medtem ko nekateri ne pridipravi s temi gesli razpihujejo sindrom »antislovenstva«. Zapleten položaj, ni kaj reči. Pa vendarle ne verjamem, da bi bilo takšna vprašanja mogoče za daljši čas anatomizirati.«

Zdi se, da je osnovno vprašanje sedanjega trenutka v Jugoslaviji nadaljnja demokratizacija samoupravnega sistema, v tem duhu pa je napisan tudi »Klic k razumu«, ki ga je dne 13. marca letos v celoti objavila Mladina, podpisalo pa večje število slovenskih znanstvenih in kulturnih delavcev. V njem pravijo med drugim naslednje: »Pozivamo vse demokratične sile v Jugoslaviji: v družbenih organih in političnih organizacijah, v institucijah poli-

tičnega sistema in v državnih aparatih ter seveda demokratično javno mnenje in akterje demokratizacijskih družbenih pobud, naj se uprejo in zaustavijo ofenzivo političnega iracionalizma in avanturizma, naj ne popuščajo pritiskom nosilcev zgodovinske regresivnih teženj in naj storijo vse, kar je v njihovi moči, da se sproženi procesi demokratizacije ne bi zaustavili.«

Dogajanje, o katerem je zgoraj govor, pa je le zunanji odsev nekaterih globokih protislovij današnje jugoslovanske družbe, ki se otepa s hudo gospodarsko krizo ter zapleti med federacijo in republikami. Obstaja sicer program dolgoročne gospodarske stabilizacije, ki naj bi med drugim okrepil tržne zakonitosti, a se skoraj ne izvaja, politični vrh države pa skuša položaj urediti tudi s svojim predlogom ustavnih sprememb. Jugoslovansko družbo kot celoto čaka potemtakem težka naloga uravnovesiti različne nacionalne, razredne, kulturne, civilizacijske in gospodarske interese, ki se v mnogonacionalni državi v najnaravnejši obliki izražajo prav v federativni obliki, kar pa je seveda mnogo težje in zahtevnejše kot uveljavljanje kakršnekoli unitaristične koncepcije.

PROSTOR MLADIH**7. skavtsko športno srečanje
Trst - Gorica - Koroška**

V nedeljo, 22. marca, bo na stadionu 1. maj v Trstu 7. skavtsko srečanje. V raznih športnih panogah se bodo pomerili skavti in skavtinje iz Koroške, Goriške in Tržaške. Skavtsko športno srečanje je postalo za Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo že prava tradicija. Sprva so srečanja bila le med goriškimi in tržaškimi skavti, po zelo uspelem 3. slovenskem zamejskem jamboreeju, ki je bil leta 1984

vsem, da utrjujemo prijateljske vezi, in stkemo nova poznanstva, da ponovno drug drugega spodbujamo in navdušujemo za skavtske ideale, saj se ob tako številni družbi lahko res čutimo del svetovnega skavtskega bratstva. Poleg tega pa že vsaka športna ali telesna dejavnost spada v skavtski način življenja, še posebno na raznih izletih in na taborih. Ker pa naš prvi cilj ni agonistično stremenje za zmago za vsako ceno, se bo na skavtskem športnem srečanju v prvi vrsti poudarjalo lojalnost pri igri, kar bo prišlo do izraza pri ustni prisegi tekmovalcev in sodnikov, da bodo v igri in sojenju pravični. Tako bomo skušali zaživeti v pravem skavtskem duhu tudi med športnimi tekmami, ko čisto pozabljamo na t.i. »fair play«. Tekmovanja bodo nazadnje tudi dobra vadba za nešportnike, da se tudi sami navdušijo nad telesno aktivnostjo po zgledu znanega gesla »Zdrav duh v zdravem telesu«, ki ga priporoča tudi ustanovitelj skavtizma Robert Baden-Powell.

—o—

KURDI SO MANIFESTIRALI

v Globasnici na Koroškem, pa se srečanja udeležujejo tudi tamkajšnji skavti in skavtinje.

Potem ko smo leta 1985 tekmovali v Gorici in lani v Celovcu, je letos padla organizacija športnih iger na tržaške skavte. Koroški bratje in sestre bodo dospeli v Trst že v soboto pozno popoldne, tržaški skavti jih bomo gostili v prostorih kolonije v Dragi, kjer bomo skupaj preživeli prijeten družabni večer.

V nedeljo zjutraj se bomo vsi zbrali na stadionu, kjer bosta ob 8.30 zbor in slovesna otvoritev. Uvodne pozdrave vsem udeležencem srečanja bo podal predsednik SZSO Marjan Jevnikar. Sledila bo sv. maša, ki jo bo daroval koroški duhovnik, nato se bodo začele prve tekme. Skavti in skavtinje, ki spadajo v vejo izvidnikov in vodnic, se bodo pomerili v košarki, odbojki, vleku vrvi, šahu in namiznem tenisu. Starejši pa bodo lahko izven konkurence igrali nogomet, košarko in odbojko. Pokrajina, ki bo zbrala največ točk, bo osvojila prehodni pokal, ki so si ga lani priborili Tržačani. Zaključek tekmovanj je predviden za 16.30, ko bo nagrajevanje in pozdrav s tradicionalno Pesmijo slovesa.

Skavtsko športno srečanje spada v stalno delovanje SZSO in predstavlja eno izmed priložnosti, ko se skavti in skavtinje treh pokrajin zberemo, ne le da se pomerimo v športnih panogah, ampak pred-

30 Kurdiv, med katerimi so bile tudi ženske in otroci, je 17. t. m. dopoldne izvedlo mirno zasedbo turškega veleposlanstva na Dunaju. Malo pred tem je baje prišla v poslopje skupina zamaskiranih oseb. Kurdi hočejo s to akcijo opozoriti javnost na hudo preganjanje, kateremu so podvrženi v Turčiji. Obenem pa tudi protestirajo zaradi nedavnih bombardiranj ob iraški meji, ki so povzročila na stotine žrtev.

EKSPLOZIJA V TOVARNI

Število žrtev močne eksplozije, ki je v noči med 14. in 15. marcem razdejala neko tovarno v mestu Harbin na kitajskem severovzhodu, je naraslo na 47. Po prvem uradnem obračunu je ranjencev več kot 170. Med temi je precej težkih ranjencev. Do eksplozije je prišlo zaradi velike koncentracije lanenega prahu, ki je močno vnetljiv, znotraj štirih tovarniških hal, v katerih je delalo 470 delavcev. Gasilcem se je moralo pridružiti kakih tisoč vojakov, ki so delali vso noč, da so pogasili požar, ki je nastal po eksploziji.

Plečnikove nagrade za arhitekto

V Ljubljani so podelili Plečnikove nagrade za dosežke na področju arhitekture. Prvič so podelili »jubilejno Plečnikovo nagrado«, ki jo je prejel za življenjsko delo 80-letni arhitekt Edo Ravnikar.

Plečnikovo nagrado za leto 1986 pa je prejel Vojteh Ravnikar za arhitektonske rešitve nekaterih objektov v Slovenskem Primorju in za priredbo mednarodnega povelja o naši arhitekturi.

Dve Plečnikovi medalji pa sta tokrat izrecno povezani s Plečnikovim imenom.

Prvo medaljo je prejela skupina, ki je pripravila razstavo o arhitektu Jožetu Plečniku v Parizu in Ljubljani in ki jo sestavljajo François Burkhardt, Lojze Gostiša, Boris Podrecca in Damjan Prelovšek. Drugo medaljo je prejel Damjan Galè za umetniške fotografije detajlov iz Plečnikove arhitekture. Dve Plečnikovi priznanji sta prejeli še delovni organizaciji Mineral in Marmor. Končno so podelili še dve nagradi za študente. Slavnostni govor je imel slovenski minister za kulturo Vladimir Kavčič.

Večer v DSI v Trstu

Če je v Sloveniji završalo kot v čebelnjaku po izidu Nove revije in javnih razpravah: o predlogih za ustavne spremembe, so se vroče polemike pojavile tudi v drugih jugoslovanskih republikah. O Memorandumu Srbske akademije znanosti in umetnosti, ki je izzvala kopico uradnih napadov, je v ponedeljek, 16. t. m., v Društvu slovenskih izobražencev govoril inž. Boris Sancin, ki je uvodoma spomnil, da je Memorandum le prvi, neizdelani koncept posebne komisije, ki je bila zadolžena, da pripravi osnutek.

Završalo je, ko je list Večerne Novosti septembra objavil izvleček koncepta in ga označil za nacionalistični pamflet, ki poziva k bratomoru. Osnutek Memoranduma, ki šteje okrog 70 tipkanih strani, se v glavnem deli na dva dela. Prvi se nanaša na krizo v jugoslovanskem gospodarstvu in družbi, drugi pa o krizi Srbije in srbskega naroda. Vzroki za gospodarsko krizo so, po mnenju sestavljalcev Memoranduma, v razkrojitvi enotnega jugoslovanskega tržišča, saj vsaka republika in pokrajina po svoje urejuje proizvodnjo in trgovanje. Izrečena pa je tudi ostra kritika na račun političnega kadra, ker zapostavlja znanost in nagrajuje demagogijo. Tako znanstveni svet kot javno mnenje zahtevata radikalne spremembe z odpravo privilegijev političnih profesionalcev.

Drugi del Memoranduma govori o položaju Srbije, ki gospodarsko zaostaja za povprečnim razvojem države. Srbi naj bi tudi ne imeli odločujoče besede, češ da je tudi sedanja garnitura le odraz nekdanje vodilne dvojice Tito - Kardelj. Srbija je bila z ustavo iz leta 1974 razbita in ločena na tri dele: ožjo Srbijo in pokrajini Vojvodina in Kosovo. Na Hrvaškem, kjer živi še vedno pol milijona Srbov, so bila prepovedana vsa srbska društva. Srbija naj bi bila edina jugoslovanska republika, ki ne more zagotoviti svojim državljanom življenja v domovini. Pri tem omenjajo genocid Srbov na Kosovu, od koder se je od leta 1981 izselilo že 200 tisoč Srbov.

Predavanju je sledila razprava.

Pogreb v Ravenni

V Ravenni je bil 16. t. m. pogreb 13 delavcev, ki so bili izginili življenje pri tragični nesreči na delu, med popravilanjem ladje Montanari. Pogreba se je udeležila ogromna množica ljudi. Mesto je bilo ohromljeno, ker so bili v znak žalovanja prekinili z vsako dejavnostjo. Delavci vseh sektorjev so od 14. do 14.10 oklicali simbolično stavko. Sindikati so se za to odločili v znak žalovanja in tudi iz protesta, da bi se ne ponavljale več okoliščine, zaradi katerih je prišlo do te nesreče. Sindikati ostro obsojajo zlasti pomanjkanje varnostnih norm in pa cinično politiko tako imenovane sive ekonomije oziroma »dela na črno«. Minister za delo De Michelis je že odredil sestavo posebne komisije, ki naj natančno razišče ozadje tragedije in tudi širšo problematiko dela na črno. Možno je, da bo podobno preiskavo odredilo tudi ministrstvo za trgovinsko mornarico.

7. RICMANJSKI TEDEN OD 17. DO 22. MARCA

Po ukinitvi praznika (v Italiji) 19. marca, ki je sovpadal s praznikom vaškega patrona v Ricmanjih, je znamenita romarska pot doživela hud udarec. Praznik sv. Jožefa in bližajoča pomlad so bili aduti ricmanjskih gostilničarjev, pekov in pač vseh, ki so si želeli, v dneh praznovanja, kaj zaslužiti. Praznik ali praznovanje je trajalo namreč po več dni. Začelo se je teden prej in končalo teden po 19. marcu. Od vseh koncev so prihajali verniki, ki so si želeli odpustkov, kramarji ki so potem v dolgi vrsti poleg glavne ceste ponujali svojo raznoliko kramo, tudi takozvanih »petlarjev« ni manjkalo v velikem številu so napolnili vso vas, noči pa prespali po senikih in hlevih, prihajali so verni in manj verni, zaslužkarji in veseljaki. Od povsod so se zbirali, da so vsak na svoj način proslavili prihod pomladi. Napolnili so cerkev in gostilne, trli so se ob bršljanovih »fraskah«, ki so visele nad vrati osmic ... tako je bilo še pred vojno in še prej ... danes je ostal le še spomin na »dobre stare čase«.

Pri ricmanjskem kulturnem društvu Slavec so si zavihali rokave. Pred sedmimi leti so pomislili, da bi se le dalo še kaj rešiti. Čeprav je po ukinitvi praznika vas na dan sv. Jožefa kar čez noč opustela, jih ni vznemirilo. Pljunili so si v roke in priredili teden kulturnometniških prireditiv. Tako se je rodil 1. Ricmanjski teden. Letos ga društvo prireja že sedmič in vse kaže, da se jim vloženi trud obrestuje.

Ricmanjski teden so letos otvorili v torek, 17.3., ob 20. uri z razstavo Vladimira Klanjščka. Pri otvoritvi, ki je bila v galeriji Babna hiša, je sodeloval mešani pevski zbor Skala iz Gropade. V četrtek, 19., je pod naslovom »Domači večer« nastopil harmonikaški ansambel Miramar, učenci domače osnovne ole, domača dramska skupina in pevski zbor Slavec. Ricmanjski teden se bo nadaljeval v soboto, 21., ko bodo ob 20. uri nastopili igralci Amaterskega odra KPD Jadran iz Dekanov z Jelačinovo tragikomedijo. V nedeljo, 22., bodo kar dve prireditvi in sicer ob 14. uri promenadni koncert vaše godbe ter ob 20. uri celovečerni koncert Ljubljanskega okteta, katerega umetniški vodja je Igor Švara. Koncert bo vsekakor poslastica in bo na najboljši način zaključil 7. Ricmanjski teden.

Pa še hvalevredna pobuda, saj so se člani okteta in organizatorji pri domačem društvu domenili, da celotni izkupiček namenijo postavitvi spominske plošče domačinu, skladatelju Danilu Švari.

B. Kuret

—o—

KOMISIJA SSK ZA GOSPODARSKA VPRAŠANJA

V petek, 13. t.m., se je sestala v Trstu deželna komisija Slovenske skupnosti za gospodarska vprašanja, ki jo je ustanovilo deželno tajništvo, da bi strokovno spremljala slovenske gospodarske dejavnosti, ki so bistveni element narodne ohranitve in razvoja.

Udeleženci so za koordinatorja komisije izvolili odv. Jožeta Škerka. Do izraza so prišli nekateri bistveni elementi, kot sta potrebna enotnost in enakopravnost vseh slovenskih komponent pri vseh pomembnejših dejavnostih in ustanovah ter nujnost gospodarskega načrta, ki naj bi perspektivno postavil skupne razvojne cilje.

V obširni diskusiji so člani gospodarske komisije Slovenske skupnosti pregledali sedanje stanje v tržaški, goriški in videmski pokrajini, zlasti nekaterih pomembnejših panog, kot so kmetijstvo, obrtništvo, gostinstvo, bančništvo, mednarodna trgovina in industrija.

ČISTILNICA AQUILA V VEDNO HUJŠI STISKI

Kriza v žaveljski čistilnici Aquila se je v teh dneh še zaostila. Vodstvo podjetja je potrdilo, da se bodo s tem tednom začela dela za bonifikacijo naprav. Po mnenju delavcev pa to pomeni dokončno prekinitve kakršnekoli industrijske dejavnosti. Delavski svet je zato sklenil, da se bo uprl kakršnikoli obliki kršenja dogovorov med direkcijo in delavci. Sklenili so zato, da bodo organizirali stalno nadzorstvo pri vseh delih v čistilnici. Delavski svet je bil po izjavah prepričan, da bo vodstvo odložilo bonifikacijska dela v pričakovanju izidov sestankov, ki so bili napovedani za ta teden na deželni in vsedržavni ravni. Vodstvo čistilnice pa je po telefonskem posvetu z opolnomočenim upraviteljem družbe Total potrdilo pričetek bonifikacije obrata.

Občni zbor Kraške mlekarne

V petek, 13. t.m., je bil občni zbor Združne kraške mlekarne, ki deluje na Colu. Mlekarna si je v nekaj letih delovanja pridobila že lep trg, tako da so njeni proizvodi precej poznani in cenjeni.

Na petkovem občnem zboru je poročilo upravnega odbora podal predsednik Alojz Križmančič, v imenu nadzornega odbora je spregovoril Giuliano Nadrah. Na občnem zboru je bila tudi zelo zanimiva debata. Največ pozornosti je vzbudil predlog dr. Marija Gregoriča in Saška Kalca, po katerem naj bi plačevali mleko po kakovosti. Komisija je izdelala kriterije plače-

vanja po kakovosti mleka. V tem smislu misli zadruga tudi nagrajevati kmetovalce, ki bi proizvajali bolj kakovostno mleko. Dobro mleko namreč daje poroštvo za kvalitetne mlečne proizvode mlekarne. Na občnem zboru je bilo tudi govora o smotrnejšem izrabljanju struktur in strojev za predelavo mleka. Ker kraški živinorejci ne namolzejo dovolj mleka, se mora sirarna obračati tudi na furlanske kmetovalce. Nova upanja pa daje preusmeritev združnega hleva v Praproto na rejo mlekaric in novi pogoji delovanja pri živinorejski zadrugi »Dolga krona«.

USPEŠNO GOSTOVANJE ZBORA GLASBENE MATICE

V torek, 17. t.m., se je vrnil z gostovanja po Belgiji mladinski zbor Glasbene Matice iz Trsta, ki ga vodi Stojan Kuret. Skoraj teden dni so pevci in pevke bili na poti, saj so odpotovali v sredo, 11. t.m. Med svojim bivanjem v Belgiji so bili gost dekleškega zbora »Virga Jesse« iz mesta Hasselt. Mladinski zbor tržaške Glasbene matice je nastopil trikrat. Prvi nastop so imeli v Bruslju v petek, 13. marca, sledil je koncert v Hasseltu, nastopili pa so tudi v holandskem obmejnem mestu Sittard. Zbor je za gostovanje pripravil pester spored, ki je obsegal polifonske skladbe in tudi pesmi sodobnih skladateljev. Med njimi je bila velika večina slovenskih avtorjev, ki jih je tamkajšnje občinstvo lepo sprejelo.

Tekmovanje glasbenih šol

Dijaki šole Glasbene matice so na letošnjem 17. tekmovanju glasbenih šol Slovenije želi velik uspeh.

Od 10. do 15. marca je v Titovem Velenju in nekaterih drugih centrih potekalo 16. tekmovanje učencev in študentov glasbe Slovenije. Udeležilo se ga je izredno število dijakov, ki so sodelovali v sledečih disciplinah: klavir, harfa, trobila, komorni ansambli in orkestri. Posameznikov je bilo 117, komornih skupin 43 in orkestrrov 8.

Tekmovanja se je udeležilo tudi 7 dijakov in harmonikarski ansambel šole Glasbene matice. Največji uspeh je dosegel harmonikarski ansambel Synthesis 4, ki deluje v okviru podružnice Glasbene matice v Boljuncu pod vodstvom Klavdija Furlana. V drugi kategoriji harmonikarskih orkestrrov je prejel 93,6 točke — to je prvo nagrado ter možnost nadaljnjega sodelovanja v okviru Zveznega tekmovanja, ki bo tokrat predvidoma od 7. do 12. aprila v Dubrovniku.

Tekmovalo je tudi pet pianistov, ki so se takole uvrstili: v prvi kategoriji je Tatjana Jercoc (šola Ksenije Brass) prejela 2. nagrado s 85,25 točke, v drugi kategoriji je Tamara Ražem (ista šola) zasedla drugo mesto, Mikela De Castro (šola Helene Plesničar) tretje mesto. V tretji kategoriji je Marko Ozbič (razred Ravla Kodriča) prejel tretjo nagrado, v četrti kategoriji pa Klavdija Sedmak (šola Rosande Kralj) odlično drugo nagrado. V tretji kategoriji komornih skupin z godali je sodeloval duo flavt — Erika Bužečan in Metka Žerjal (šola Erike Slama) in prejel za svoj nastop tretjo nagrado.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
STIRIDESETLETNICA GLEDALIŠKEGA DELA
SILVIJA KOBALA

Arthur Miller

SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA

Režija MARIO URŠIČ

v soboto, 28. marca ob 14.00 — IZVEN ABONMAJA

v soboto, 28. marca ob 20.30 — RED F — druga sobota

v nedeljo, 29. marca ob 16.00 — RED G — druga nedelja

v sredo, 1. aprila ob 16.00 — RED H — mladinski

POBRATENJE ROMANS - ŠEMPETER

Na slovesnosti v Romansu pri Soči v goriški pokrajini so 14. t.m. formalno potrdili pobratenje med to občino in Šempetrom pri Novi Gorici. Listino o pobratenju so že lani podpisali v Šempetru, kasneje pa se je na tej strani meje zataknilo zaradi incidenta v tržaškem zalivu. Listino sta podpisala župana obeh občin Mirio Bolzan za Romans in Peter Jazbec za Šempeter. Slovesnosti so se udeležili številni predstavniki javnih ustanov začeni s predsednikom goriške pokrajine Cumpeto, senatorjem Battellom in jugoslovanskim generalnim konzulom v Trstu Jakominom. V občinski knjižnici pa so potem odprli razstavo štirih slovenskih umetnikov z Goriškega in sicer Silvana Bevčarja, Hijacinta Jusse, Vladimira Klanjščka in Andreja Kosiča.

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica namerava jeseni izdati pesmi Lojzeta Bratuža. Zato prosi vse tiste, ki hranijo kako njegovo skladbo v rokopisu ali prepisu, da jo dajo na razpolago pripravljalnemu odboru. Naslov Združenja je: Riva Piazzutta 18/1, 34170 Gorica.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
v Kulturnem domu v Gorici

**ŠTIRIDESETLETNICA GLEDALIŠKEGA DELA
SILVIJA KOBALA**

Arthur Miller

SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA

Režija MARIO URŠIČ

v ponedeljek, 23. marca ob 20.30 — RED A

v torek, 24. marca ob 20.30 — RED B

v sredo, 25. marca ob 10.00 — IZVEN ABON-
MAJA

v četrtek, 26. marca ob 10.00 — IZVEN ABON-
MAJA

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

D. C. iz Vidma je daroval Lit. 15.000 v tiskovni sklad Novega lista.

Umrli je misijonar in prof. M. Rijavec

V noči med soboto, 14., in nedeljo, 15. marca, je v goriški bolnišnici umrl zaradi posledic operacije nekdanji misijonar in upokojeni srednješolski profesor, publicist in prevajalec Mirko Rijavec. Rojen je bil 21. oktobra 1910 v Bovcu, šolal se je v Gorici in v Idriji, po vstopu v salezijanski red pa v Turinu. Še kot študent se je preselil v Južno Ameriko, kjer je nadaljeval študije na salezijanskih zavodih. Posvečen je bil v duhovnika leta 1939 v kolumbijskem glavnem mestu Bogotà, potem pa je pastoralno deloval na raznih področjih Kolumbije in Ekvadorja, kjer je ostal celih 22 let. Iz zdravstvenih razlogov se je leta 1951 vrnil v Evropo. Po vrnitvi na Goriško je do upokojitve poučeval prirodo in zemljepis na strokovni šoli, kasneje pa je na zavodu Fermi učil srbohrvaščino, učil je tudi na nekaterih drugih italijanskih šolah. V dušnem pastirstvu je zadnja leta skrbel za slovenske vernike v krminski občini. Zanje je opravljal redno službo božjo v cerkvi na Subidi, še prej pa je bil župnik v Mirniku in je skrbel za vernike v Skripljevu.

Do zadnjega občnega zbora Goriške Mohorjeve družbe lani oktobra meseca je bil njen predsednik. Kandidaturi za novi mandat se je odpovedal prav iz zdravstvenih razlogov. Kdor ga je poznal, je pri rajnem gospodu Rijavcu cenil predvsem njegovo veliko odprtost, strpnost in dobroto. Bil je razgledan kot malokdo in imel je celo vrsto zanimanj ter široko in temeljito izobrazbo, ki jo je razdal ljudstvu kot profesor, prevajalec in publicist. O svojih južnoameriških izkušnjah in doživetjih je napisal podlistek, ki je izhajal v Gospodarstvu, izšel pa je tudi v samostojni knjigi. V njej je izredno lepo orisal južnoameriško stvarnost tako v socialnem kot zemljepisnem pogledu. Tudi za letošnji Koledar Goriške Mohorjeve družbe je prispeval članek »Latinska Amerika — po 500 letih kam?« v katerem je kot odličen poznavalec razmer, saj se je še vedno zanimal za dogajanja v deželah Južne Amerike, najprej naredil kratek zgodovinski opis, nato pa predstavil sedanje probleme in notra-

nje napetosti v državah Južne Amerike. Bil je tudi sodelavec Primorskega slovenskega biografskega leksikona, za katerega je prispeval več gesel. Pisal je tudi v španščini. Tako je za razne špansko pisane liste prispeval več člankov. V španščini je napisal knjigo o indijanskem plemenu Jivaros in zgodovino misijonov v Južni Ameriki. Bil pa je tudi prevajalec. Tako je v italijanščino prevedel Vorančeve Solzice, za Goriško Mohorjevo družbo pa besedilo nemške slikanice »Rojstvo v Betlehemu«.

Pogreb, ki je bil v torek, 17. t.m., je potrdil pokojnikovo priljubljenost. Ob somaševanju številnih sobratov smo se torej poslovili še od enega duhovnika in delavnega publicista in kulturnega delavca.

Raziskovanje Dachavskih procesov se nadaljuje

Raziskovalna skupina, ki proučuje tako imenovane Dachavske procese, je javnosti posredovala poročilo o svojem dosedanjem delu in o načrtih za prihodnje delo. Poročilo sta podpisala ugledna univerzitetna profesorja, in sicer zgodovinar Dušan Nečak ter pravnik Ljubo Bavcon. Oba sta v slovenski javnosti priznana strokovnjaka, ki si prizadevata za uveljavljanje ustavnosti in zakonitosti v družbi.

V uvodu poročila podpisnika ugotavljata, da so bili dachavski procesi sproženi proti več kot tridesetim ljudem, od katerih jih je bilo enajst obsojenih na smrt in usmrčenih, trije pa so umrli med preiskovalnim postopkom. Obsojenci v dachavskih procesih so bili obtoženi, da so med vojno v nemških taboriščih sodelovali z Gestapom, po vojni pa z zahodnimi obveščevalnimi službami. Že ob dachavskih procesih se je pojavil dvom o njihovi umestnosti in upravičenosti, ki se je sčasoma vse bolj stopnjeval. Po letu 1971, ko je Javno tožilstvo Slovenije ustavilo postopek proti delu nekdanjih obsojencev, ter po izjavah funkcionarjev najvišjih partijskih in drugih teles je postala neutemeljenost obtožb povsem nedvomna.

V prvi fazi svoje raziskave je delovna skupina preučila razpoložljivo gradivo o dachavskih procesih. Razmišljala je tudi o njegovi objavi. Na podlagi gradiva je raziskovalna skupina pripravila začasne ugotovitve v zvezi z dachavskimi procesi. Tako ugotavlja, da so bili izrazito politični procesi. Sploh ni šlo za to, da bi se ugotovilo, če so obtoženci zares zagrešili očitana jim kazniva dejanja. Procesni so služili izrazito nepravosodnim ciljem. Kateri so ti cilji natančno bili, bo treba šele ugotoviti z nadaljnjimi raziskavami.

Raziskovalna skupina ugotavlja, da je lahko prišlo do dachavskih procesov, ki predstavljajo nepopravljivo škodo tako za prizadete kot za družbo, zaradi tega, ker sodstvo ni bilo ločeno od izvršne oblasti. Izvršna oblast je uporabljala pravosodje kot svoje orodje. Dachavski procesi ni bilo mogoče izpeljati drugače kot z mučenjem obtožencev, s pritiski na priče in podobno.

Raziskovalna skupina na koncu svojega poročila obvešča javnost, da bo v prihodnje svoje prizadevanje usmerila predvsem v iskanje globljega ozadja dachavskih procesov, to je v pogoje, vzroke in vplive, ki so privedli do njih.

IZ DELOVANJA SZSO - SGS

Mesec februar je potekal v znamenju spomina na očeta skavtizma Baden-Powella. Tega smo se člani I. in II. stega spomnili 15. februarja v Sovodnjah. Po maši, ki smo jo sami oblikovali, smo v diapozitivih občudovali življenje Baden-Powella. Ob tej priložnosti bi se v imenu skavtske organizacije rad zahvalil sovođenjskemu župniku in dekanu g. Komjancu, ki nam je nudil pomoč pri organiziranju dneva spomina.

Starejši člani organizacije smo se 24. februarja zbrali v mali dvorani Kat. doma, kjer smo si ogledali diapozitive o uspešnem vzponu slovenske odprave na 8217 Brood Peak v Himalaji. Gost večera je bil tržaški, slovenski alpinist Duško Jelinčič, ki je prvi človek v naši deželi, ki je prekorčil magično mejo osem tisoč metrov.

Konec februarja smo organizirali različna pustovanja in to po stegih. V Sovod-

njah sta obe veji organizacije (volčiči in veverice ter tudi izvidniki in izvidnice) imeli pustovanje v Kulturnem domu. Člani I. stega smo se zabavali 28. februarja v mali dovrani Kat. doma. Ob veselem ringaraju in igricah volčičev - veveric so bile letošnja novost video igre na kompjuterjih, ki so jo organizirali Bobri, predvsem po zaslugi vodnika. Z nami so sodelovali tudi starši, ki so pripomogli, da je pustovanje uspelo.

Kot vsako leto smo tudi letos organizirali izlet na sneg in to na praznik dneva žena (8. marec). Izlet je bil organiziran posamezno po stegih. Omenil bi, da bomo imeli 22. marca 7. skavtsko športno srečanje SZSO, ki bo v Trstu. Podrobnejše podatke lahko preberete v peti številki Planike, o kateri bomo še poročali.

Matjaž Terčič

Ob 40-letnici gledališkega dela Silvija Kobala

Za svoj umetniški jubilej, ko ima za sabo polnih 40 sezon na odru Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, si je Silvij Kobal izbral Millerjevo »Smrt trgovskega potnika«, ameriško dramo iz 50 let, ki pa s svojim sporočilom o specifični tragiki malega človeka ostaja še kako aktualna tudi v današnjih časih, ko sredi potrošniškega hlastanja zaman iščemo odgovor na vprašanje: v čem je skrivnost za uspeh. Ze samo okolje, sredi katerega živimo, je pogojeno z imperativom o nujnosti uspeha, uspeha za vsako ceno, uspeha zase, za svoje najbližje. Trgovskemu potniku, ki pri Millerju karakterizira vso ogromno večino malih ljudi, ne preostane nič drugega, kot beg iz realnosti v lažne sanje, iluzije o srečnejši bodočnosti, v utvaru, da se bo le obrnilo na bolje. Življenjski obračun ob razkrievanju preteklosti, ki se prepleta s sedanostjo, daje slutiti katastrofo, spoznanje, da samo on in njegova fanta niso izpolnili pogojev, ki jih je postavil vladajoči sistem, zavest, da je razdal svojo eksistenco samo za to, da bi opravičil svoje zavrženo, pognano življenje. Ne preostane mu drugega kot da svoje lažne sanje konča z edinim resničnim dejanjem, samomorom, ki bo družini prinesel zavarovalnino in možnost obstoja.

Silvij Kobal, ki je skozi dolgih 40 let ostal neprekinjeno in tesno povezan z usodo naše tržaške gledališke hiše, je s poustvaritvijo trgovskega potnika Willy Lomana dodal svoji izredno bogati paleti odigranih likov še eno, novo figuro, ki po svoji interpretativni moči, izoblikovanosti in čustvenem razponu daje slutiti, da gre za novo prelomnico v njegovem igralskem razponu. In teh prelomnic v Kobalovem odrskem življenju ni bilo malo, od prvega nastopa v sezoni 1946/47, ko je v Nušičevem »Pokojniku« igral Mileta, do danes, ko nam kot svojo 207 vlogo pri Slovenskem stalnem gledališču upodablja Willyja Lomana.

Njegov prvi pomembnejši odrski uspeh je bil vitez Bledica v Shakespearovem »Kar hočete« in čez noč postal junak otroških igrice. Sredi 50 let je v Andersonovi igri Čas in simpatija dobil prvo pravo dramsko vlogo, študenta Toma Leea, ki se zaljubi v ženo prefekta. Postal je v očeh

publike očarljivi ljubimec. Nekaj let kasneje je tej očarljivosti dodal glas popevkarja v Tavčarjevem »Nickyju - zlatem dečku«. Leta 1962 je za Dolgina v Fôjevih »Arhangelih in avtomatih« dobil prvomajsko nagrado, s kreiranjem te figure pa se je že približal mediteranskemu komediantstvu, s katerim je naše gledališče zadobilo svojo posebnost. To je tudi doba, ko je bil na Borštnikovem srečanju prvič nagrajen za Cvirna v Štokovi moči uniforme. In prav na začetku 80 let je v Silvij Kobal dokončno uveljavil like iz italijanske dramaturgije, jih s svojo človeško razsežnostjo vrhunsko izoblikoval, da se je razlika med komiko in tragiko zabrisala, postala en sam presunljiv lik z razponom, ki so ga bili zmožni le vrhunski igralci, kot je bil Totò. To so vloge Paronzinija v Chiarovi Delitvi, Inconronata v De Filipovih Dolgonogih lažeh in Ch'chignole v Petrolinijevi istoimenski komediji in seveda tudi Lipeta v Primorskih zdradah.

Silvij Kobal se tudi ob 40-letnici svojega gledališkega dela ni izneveril svojemu ljubečemu odnosu do odra in občinstva. S svojo kreativnostjo je svoji dolgi beri najrazličnejših vlog dodal nov čist lik dovršene interpretacije polnih let s človeško toplino in čutečim srcem za usodo posameznika, njegovih najdražjih, obenem pa tudi širše skupnosti. Njegov Willy Loman je do skrajnosti altruist, pred očmi ima stalno družino, sinova, ki naj bi dosegla kar največ v življenju, ženo, ki jo iskreno ljubi, za svoje je pripravljen dati vse, tudi življenje. Vsa ta ljubezen ni in ne more izvirati zgolj iz sicer sila bogatega Kobalovega interpretacijskega potenciala, saj je ta ljubezen tako prepričljiva in otipljiva, da lahko izvira le iz ljubečega srca.

Celotna predstava Millerjevega Trgovskega potnika je v režiji Maria Uršiča zgrajena kot okvir Kobalovega jubileja z izredno skrbno sceno, režijskimi posegi in ostalimi igralskimi kreacijami, med katerimi sta še posebej blestela Tone Gogala kot Biff in Alojz Milič kot Happy, medtem ko je bila Linda Lidije Kozlovičeve z nedosledno izdelanostjo značajskih karakteristik blesta.

Saša Rudolf

Primorska srečanja št. 67-68 in 69-70

Revija Primorska srečanja je konec februarja izšla kar v dveh dvojnih številkah, ki poleg običajnih rubrik in člankov prinašata tudi dve tematsko zaokroženi vsebini:

Posebna izredna številka 69/70 je štirijezična in je v celoti posvečena »1. mednarodnemu srečanju pisateljev ob meji« februarja 1986 v Portorožu; v njej bralci najdejo zgoščene povzetke vseh razprav tega srečanja v štirih jezikih: slovenščini, italijanščini, srbohrvaščini, nemščini. Vse pozornosti in pohvale vredna odločitev uredniškega odbora!

Izrednost redne dvojne številke 67/68 pa je v tem, da ima 20 strani posebne, »na glavo obrnjene« priloge, ki z besedo, opremo in notranjimi prilogami govori o delu, življenju in miselnosti mladih v CMRK v Novi Gorici. Tudi ta po-teza dokazuje, da revija zna prislunhiti tudi manj navadnim dogajanjem v svojem okolju!

V svojih rednih rubrikah ta številka obravnava zelo široko pahljačo vprašanj, ki so zajeta s področja Primorske in tudi širše. Najpomemb-

nejši med njimi govorijo: o umiranju gozdov, zlasti na Tolminskem (L. Čibej), o »kopitarskih« pojmovanjih samoupravljanja v Portorožu (D. Puh), o povezanosti tovarne v Batujah z NOB (S. Plahuta), o vključevanju jugoslovskega gospodarstva v mednarodne tokove (L. Vuga in G. Devetak), o delu in mislih znanega arhitekta Borisa Podrecca (na kar kaže tudi notranja oprema revije) (Z. Levec) in o neznani deželi Udovičeve poezije (D. Poniž).

Leposlovni del prinaša pesmi mladih ustvarjalcev (A. Lutman, A. Sosič, M. Rustja, R. Pišot, A. Žnidarčič) in njihovo prozo (I. Bartolini, D. Terčon, D. Filli). Jolka Milič predstavlja italijanskega pesnika Prima Levija in G. Filipi hrvaškega pripovednika A. B. Fratrića. Dokaj bogati so zapiski, kjer poročajo: C. Macor o seminarju o slovenski kulturi v Gorici, B. Marušič o simpoziju »Trst 1941-1947«, S. Hoyer o četrtem mednarodnem arhitekturnem seminarju v Piranu, G. Devetak o Slovenskem deželnem gospodarskem združenju v Trstu, M. Vuk o slikarstvu

Milka Bambiča ter o razstavi beneškega slikarstva v 18. stoletju v Gorici in P. Merku o izvoru vaškega imena Gorjansko.

Recenzije prikazujejo nekatere nove knjižne izdaje, povezane s Primorsko: Pomlad in Istri Julija Beltrama (S. Žitko), nova pesniška zbirka Mladi junci v ritmu jeseni Edelmana Jurinčiča (D. Poniž), Don Lorenzo de Spadoni Vladimira Bartole (D. Bajt), Gradovi na Slovenskem Iva Stoparja (N. Silič Nemeč), I castelli del Carso medioevale Luigija Foscana in Erwina Vecchieta (Z. Harej), Politična aktivnost Ivana Marija Čoka avtorja Alekseja Kalca (S. Žitko), Nastanak društvene svojine u Jugoslaviji Jožka Humarja (C. Vidmar), Tito's flawed legacy Norme Beloff (L. Vuga), revija Territorio in Ronkih (G. Brazzoduro), pregled v Vidmu izdanih knjig in revij o Slovencih (F. Kovačič).

V letošnjem letu je torej uredniški odbor zelo pohitel in že pred pomladjo naročnikom revije postregel z vsestransko bogatim branjem!

Eshatološka študija dr. C. Sorča »Prihodnost sveta in človek«

Kot tretja knjiga Teološke knjižnice, ki jo izdaja Teološka fakulteta v Ljubljani, zalaga pa tednik Družina, je pred dnevi izšla pomembna študija primorskega rojaka dr. Cirila Sorča, župnika v Knežaku, a tudi predavatelja na ljubljanski Teološki fakulteti, kjer je pred sedmimi leti doktoriral z disertacijo o teologiji upanja. Dr. Sorč, ki še ni dopolnil 39 let, se je rodil v Stomažu, več let pa je bil spiritual v Malem semenišču v Vipavi.

Eshatologija je nauk o poslednjem človekovem cilju v luči krščanske vere, o »absolutni prihodnosti«, o smrti, sodbi, peklu, vicah, nebesih, o izpolnitvi človeka in dovršitvi vsega stvarstva.

Ne gre le za poslednje reči, kot se je tradicionalno govorilo, temveč za dogajanja, ki se tičejo oseb in sveta. Oseb, ki so poklicane, da se v času zemeljskega romanja v hoji za Križanim in poveličanim božjim Sinom pripravijo na večno, nedopovedljivo osrečujočo deležnost brezdanjega bogastva troosebne Skrivnosti, ki je Bog sam, absolutna prihodnost človeštva in vesoljstva. Tako piše v spremni besedi prof. Anton Strle, ki utemeljuje pravilnost naslova Sorčeve knjige: Prihodnost sveta in človeka. V uvodu poudarja, da je knjiga pisana s stališča teologije upanja in zato v duhu koncila močno poudarja odgovornost kristjanov za »dovršitev sveta«, odklanja pa beg pred svetom in brezbriznost za sedanje zemeljsko življenje.

Knjiga ima 207 strani in upošteva najnovejšo mednarodno teološko literaturo. Razdeljena je na štiri poglavja s preglednimi razdelki. Naslovi poglavij so: Eshatologija ali/in nauk o poslednjih rečeh; Prihodnost stvarstva; Prihodnost zgodovine; Eshatološka razsežnost življenja posameznika.

Pri knjigi je zanimiv poudarek v uvodu, a tudi kasneje v besedilu, da sta se z eshatologijo ukvarjala pred 15 leti dva zamejska Slovenca, drugače je slovenska literatura na tem področju revna. Ta dva zamejca pa sta, poudarja prof. Strle v uvodu, pokojni dr. Jakob Ukmar in pisatelj dr. Alojz Rebula. Njegova knjiga iz leta 1972 Smer — Nova Zemlja je namreč čisto svojevrstno, v bleščočem in sočnem pesniškem jeziku napisano delo s področja eshatologije, ki je ob vsej izrazito leposlovni obliki tudi miselno-teološko prepričljivo.

Sodobno kmetijstvo

Dela v vinogradu

Več pozornosti priporočamo pri rezi, saj je posamezna vinorodna območja prizadela zimska pozeba in nizka temperatura je opravila svoje, zato naj vinogradniki prisluhnejo navodilom za izvajanje rezi, saj so nas tri pozebe od leta 80 marsikaj naučile. Pred rezjo naj vinogradniki ugotovijo, kakšne so razmere v vinogradu in se šele nato odločijo za rez. Vzeti moramo povprečni vzorec, ki naj obsega deset normalno razvitih rozg z desetimi očesi.

Z ostrim rezilom ali britvico oko po dolgem prerežemo in pregledamo s povečevalnim steklom. Ugotovljeno vpišemo po kategorijah: zdravo — nepoškodovano oko, delno zdravo — poškodovan glavni brst, zdravi stranski brsti, propadlo — popolnoma propadlo oko. Nato izračunamo razmerje v odstotku. Na podlagi ugotovljene ga povečamo število oces ob rezi. Tako bomo zmanjšali morebitne izgube zaradi pozebe. Za vsak primer lahko pustimo ob rezi nekaj več lesa, ob vezi šparonov pa opravimo izravnalno rez.

Ko je rez opravljena, popravimo žično oporo. Zamenjamo poškodovane stebre, sidra in žice. Pred vezjo šparonov, ki jo bomo opravili v aprilu, mora biti žica primerno napeta, skratka, opora mora biti pripravljena.

Tudi kole poravnamo in utrdimo. Napenjanje žice je zamudno delo, če je žica trda ali rjasta. Če nimamo napenjal, rada poka, ko jo navijamo okrog stebra. Lahko

si pomagamo tako, da na skrajni del žice v dolžini pol metra pritrdimo verižico. V steber zabijemo močan žebelj. Nato verižico napnemo in natakemo na žebelj v stebru. To ponavljamo po potrebi. Ko opravimo rez in pripravimo opore, lahko pravočasno opravimo še vez šparonov, debela, krakov in kordonov. Mlade vinograde (drugi letnik) navadno režemo nazadnje. Ker so bolj ali manj zagrjnjeni zaradi varstva pred zimskim mrazom in vetrom, jih bomo odgrnili šele tik pred rezjo, ko se bo zemlja primerno osušila. Če ob jesenskem okopavanju in zagrinjanju ali v avgustu prejšnje leto nismo porezali rosnih korenin, opravimo to ob odgrinjanju, nikakor pa ne smemo pozabiti.

V drugem letu po sajenju priporočam normalno rez na dve očesi. Le če je rast izredno bujna in če načrtujemo nižjo vzgojno obliko, pustimo rozgo za deblo ali del debela nekaj oces. Najmanj pa tvegamo, če porežemo nazaj na dve razviti očesi. Če leto se bosta razvili dve močni mladici oziroma rozgi, od katerih eno bomo izbrali za deblo v tretjem letniku.

V tretjem letniku po sajenju govorimo o vzgojni rezi. Oblikujemo vrsto in sicer višje ali nižje, odvisno od vzgojne oblike poznejšega trsa, oziroma od življenjskega prostora, ta pa je odvisen od medvrstne in medtrstne razdalje. Režemo šele potem, ko postavimo žično oporo ali namestimo vsaj osnovno žico. Le tako bomo vse trse lah-

ko porezali na primerno višino, ki bo podlaga za oblikovanje trsa v poznejših letih. Opravimo lahko še osnovno gnojenje. Če je analiza pokazala, da je v tleh dovolj osnovnih gnojil, dognojimo samo z dušikom. Za to bomo uporabili kan, lahko pa tudi ureo. Tudi s hlevskim gnojem še lahko gnojimo.

Če smo se odločili za zeleno gnojenje ali za zatravitev dela površine med vrstami s travno ali travno deteljno mešanico, bomo temu primerno pripravili zemljo. Sejali bomo ob ugodnem vremenu marca ali aprila.

—O—

Pripravimo si vse potrebno za sajenje mladega vinograda in tudi za podsajanje. Material smo si že priskrbeli. Če cepljenk še nimamo, jih kupimo v domačih trsnicah. Izogibajmo se na videz cenejših cepljenk, ki jih prodajajo prekupčevalci, pa tudi nekatere kmetijske trgovine, ki delajo s tem slovenskemu vinogradništvu nepopravljivo škodo.

Letos bo po vsej verjetnosti manjkalo domačih trsnih cepljenk. Vinogradniki naj raje počakajo s sajenjem do prihodnjega leta, kot da bi sadili cepljenke neustreznega izvora, čeprav na oko primerne.

Če vreme dopušča lahko zemljo lepo zravnamo in pripravimo, saj bo ostala taka vsa življenjsko dobo vinograda. Lahko tudi že količimo, kopljemo jame in sadimo, če sta se ozračje in zemlja primerno ogrela. Tudi za podsajanje pripravimo vse potrebno, zlasti v starejših vinogradih. Večje sadilne jame smo izkopal že jeseni.

Nihanje temperature je opravilo svoje pri rališanju zemlje. Če tega nismo stori-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

Ko sem bil spil šest kozarcev, sem sklenil, da imam za enkrat dovolj. Zato sem mu dejal, da moram na svojo barko, ki je takrat ležala ob mestnem pristajališču kakih: sto korakov daleč.

Poslovil sem se od Nelsona in odšel po nabrežju. Toda z menoj je šel kralj Alkohol v izmeri šestih kozarcev. V glavi mi je zvenelo in duh mi je živahno deloval. Zavest močnatosti me je povzdigovala. Jaz, pravi pravcati gusar-ostrihar, sem bil na poti na svojo lastno barko, potem ko sem bil prijateljsko pil pri »Zadnji priložnosti« z Nelsonom, ki je bil največji gusar-ostrihar izmed nas vseh! V duhu sem jasno videl, kako sva slonela ob točilnici in pila pivo. Čudno je, sem si dejal, ta muhavost, ki osreči ljudi, ako trošijo lepe denarce za pivo za takega dečaka, kakršen sem jaz.

Ko sem tako preudarjal, sem se domislil, da je večkrat stopilo po več možakov skupaj v krčmo pri »Zadnji priložnosti« in da je plačal najprej eden, potem drugi za vse. Prišlo mi je v spomin tisto pitje na barki »Idler« in kako smo Scotty, harpunar in jaz izbrskali iz žepov ves denar, da smo si kupili žganja. Tedaj sem se spomnil na zakone med nami fanti: ako je kak dan eden izmed nas dal drugemu »topovsko kroglo« in lep košček sladke tablice za

žvečenje, je drugi dan pričakoval od tovariša povračila.

Zaradi tega je Nelson postajal pri točilnici. Potem, ko je on dal za pijačo, je čakal, da še jaz dam zanjo. Pustil sem ga, da je dal šestkrat za pijačo, jaz pa se nisem zmenil, da bi le enkrat plačal! In on je bil tisti veliki Nelson! Čutil sem, kako sem zardel od sramote, sedel sem na privezni kol na nabrežju in si zakril z rokama obraz. Vročina moje sramote me je žgala na tilniku in v lica in čelo. Mnogokrat sem bil v svojem življenju zardel, a nikdar nisem doživel, da bi mi tako strašna rdečica zalila lica kakor takrat.

In ko sem sedel tam v svoji sramoti, sem razmišljal marsikaj in preračunaval vrednote. Porodil sem se bil v siromaštvu. V siromaštvu sem živel. Včasih sem stradal. Nikdar nisem imel igrača kakor drugi otroci. Prve moje spomine na življenje je tlačilo uboštvo. Uboštvo je bilo kronično. Bilo mi je osem let, ko sem nosil prvo majhno spodnjo srajco, ki je bila resnično kupljena v prodajalni. In še tisto je bila samo majhna spodnja srajca. Ko se mi je umazala, sem moral zopet nositi tiste strašne doma narejene reči, dokler ni bila oprana. Bil sem tako ponosen nanjo, da sem jo po vsej sili nosil brez drugega vrhnje-

ga oblačila. Tedaj sem se prvokrat spuntal materi — razburil sem se do blaznosti, dokler mi ni pustila nositi tisto kupljeno srajco tako, da jo je ves svet videl.

Samo človek, ki je trpel lakoto, ve ceni jed. Samo mornarji in puščavniki poznajo vrednost sveže vode. Samo otrok se more z otroško domišljijo sčasoma naučiti spoznavati vrednost stvari, ki jih dolgo ni imel. Že zgodaj sem spoznal, da sem mogel imeti samo tiste stvari, ki sem si jih sam pridobil. Iz borne mladosti se je razvila bornost. Prva stvar, ki sem si jo mogel sam pridobiti, so bile cigaretne slike, cigaretne plakati in cigaretne albumi. Ni me bila volja, trošiti denar, ki sem ga zaslužil, in zavoľjo tega sem za te zaklade prodajal posebne izdaje časnikov. Barantal sem z drugimi fanti za te dvojnike in ker sem obhodil vse mesto, sem imel večjo priliko za barantanje in pridobivanje zakladov. Ni trajalo dolgo in imel sem popolno zbirko slik, ki so jih izdali izdelovalci cigaret, tako n. pr. zbirko slik slovitih konjdirkačev, pariških lepotic, žensk vseh narodov, zastav vseh narodov, znamenitih gledaliških igralcev, najslavnejših rokoborcev itd. In vsako tako zbirko sem imel v treh različnih vrstah: kot karto iz zavoja cigaret, kot plakat in kot album. Nato sem pričel zbirati dvojnike posameznih skupin, dvojnike albumov. Barantal sem za druge reči, ki so jih fantje cenili in ki so jih navadno kupili za denar, ki so jim ga dali starši. Seveda oni niso imeli tako bistrega čuta za vrednote, kot sem ga imel jaz, ki mi nikdar nobeden ni dal denarja, da bi si

Zelo smo zadovoljni, da sta se po dolgem času spet oglasila naša stara znanca Mihec in Jakec. (Ured.)

— E, Mihec moj, midva se prou moreva spet kej poment, zatu ke mene ledje šekirajo, zakej jem neč ne povemo ke se na sveti godi tolko reči jen ledje so vsi zmešani, ke ne zastopejo več neč. Postaumo reč od globalen zaščite.

— A, od globalne zaščite? Sej ni čudno če ni moč neč zastopet ke kar naprej nekej mečkajo. Jn zdej je bla kriza vlade jn pole nova vlada jn bo treba začent spet vse od kraja. Spet bo treba hodet okuli vseh sort ministrov, precednikov jn politikov jn jem vse razložet. Do zdej so vsi lepu rekli: ja. De jemamo vse ražone, de jemamo pravico do zaščite jn de bojo uani vse nardili kar je u njih moči de pride ta

reč naprej. Jn pole kej je ratalo? Neč! Jn taku leta tečejo ...

— Znaš, tu je taku ku s tistem šalamam od Švejka u prvi vojski pod staro Avstrijo.

— S kašnem šalamam?

— Znaš, so pelali soudate na fronto pruti Rusam u Karpate. Jn na anmi štacioni be bli mogli soudatje dobet vsak po dvajsti dekov šalama. Ma tisti magazinir jem je reku: »Je že res, de vi jemaste pravico do šalama, samo de jest u magazini nimam nobenga šalama.« Jn taku so se soudatje za tisti šalam lepu obrisali pod nusam.

— Ja, ja. Jn taku je tudi s tisto našo zaščito. Jemamo do nje pravico, ma je ni u magazini ... čem reč u parlamenti. Zatu ke poslanci jemajo dosti družga dela jn ne najdejo cajta še za zaščito.

— E, dragi moj, če jemaš vojo za kej naredet najdeš tudi cajt.

— Tud jest be reku. Ni težko za zastopet, de nimajo nobene voje. Jn taku leta tečejo. Uani se pej kar naprej nekej glihajo jn razčiščavajo. Jn tista naša enotna slovenska delegacija hode od anga do družga nabirat obljuje.

— Jest rečem, de če be obljuje lahko za kej ponucali, be lahko ž njimi sezidali še an kulturni dom. Denmo reč u Nabrežini.

— Znaš kej ti rečem jest? De ta globalna zaščita, tudi če nam jo bojo dali, ne bo dosti vredna. Zatu ke ana reč, ke jo ne daš rad, ne more bet dosti vredna. Jn de nam je ne dajo radi se vide po tem mečkanji.

— Ja, Mihec moj, vidi ke so tudi pr tržaskemi komuni zglasovali ku ano resolu-

cijo ke prave, de se morejo vsi przadevat, da pride ta globalna zaščita naprej.

— Ja, ja, ma so tudi s tiste resolucije vrgli ven ke prave, de je treba »Majnšino obraniti pred asimilacijskimi procesi.« Tu če reč, de čejo de asimilacija gre naprej.

— Ma če dobro premisleš, tu je za nas Slovence ku an kompliment. Ke čeglih jemamo Slovenci, koker ke pravejo uani, puhno falerjev, ti falerji zginejo če se nardimo za Taljane. Taku de vselih nismo taku od neč ...

— E, dragi moj Jakec, tudi pod fašizmom smo lahko postali Taljani. Jn Slovenci pej nismo smeli bet. Videš, taku je tu.

—o—

DELA V VINOGRADU

■ nadaljevanje s 7. strani

li, zdaj kolikor mogoče pohitimo. Podsajeni trs ima že tako slabše možnosti za rast, zato mu rastišče bolje pripravimo. Pri šparonih posebej pazimo, da jih ne vežemo proti sajencu. Le tako bo namreč imel normalno osvetlitev in možnost za rast.

V kleti skrbimo za red in čistoto; občasno jo dobro prezračimo. Zunaj je že kar toplo, zato poskrbimo, da bo ostala temperatura v kleti čim nižja, enakomernejša.

Nihanje temperature lahko vino vznemirja in mu škodi. Posoda z vinom se nenehno prazni. Upoštevajmo zlato kletarsko pravilo: vino ne sme biti v nepolni posodi, zlasti ne v lesen. Če smo sod načeli, moramo vino čimprej raztočiti v manjšo posodo. To pravilo moramo še bolj upoštevati spomladi in v poletnih mesecih, ko je tudi v kletih topleje.

Z. T.

kaj kupil. Barantal sem s poštnimi znamkami, rudninami, redkimi znamenitostmi, ptičjimi jajci, nikami. Imel sem krasnejšo zbirko ahатов kot vsi drugi fantje in jedro te zbirke je bilo perišče ahатов, vrednih najmanj tri dolarje, ki sem jih vzel kot jamstvo za dvajset centov, posojenih nekemu raznašalcu pisem, ki so ga bili poslali v poboljševalno šolo, preden mi je bil mogel vrniti.

Barantal sem z vsako in sleherno stvarjo za vsako drugo in jo vnovčeval spet v drugih kupčijah, dokler se ni spremenila v nekaj, kar je bilo vredno. Slovel sem kot barantač. Bil sem na glasu kot lakomen skopuh. Celo kitajskega mornarja sem lahko pripravil v jok, kadar sem imel kako kupčijo z njim. Drugi fantje so me klicali k sebi in mi poverili prodajo svojih zbirsk steklenic, cunj, starega železa, žita, vreč iz jute in po pet galon držečih kant za olje — resnica, za kar so mi dajali odstotke!

In ta varčni in stiskaški dečko, ki je bil vaju garati pri stroju za deset centov na uro, je sedaj sedel na nabrežju in razmišljal o pivu, ki je veljalo po pet centov čaša in je izginilo kakor bi trenil, ne da bi se kje kaj poznalo! Sedaj sem se družil z možaki, ki sem jih občudoval. Ponosen sem bil, da sem bil v njihovi družbi. Ali mi je vse moje skoparjenje in štedenje doneslo enako vrednost za eno mnogih vzhičenj, ki sem jih bil užil, odkar sem prišel med gusarje-ostrigarje? In potem, kaj je bilo več vredno — denar ali vzhičenja? Ti možaki se niso bali potrošiti en nikelj ali več. Bilo jim je neznansko malo za denar

in so povabili tudi po osem možakov pit žganje po deset centov kozarček, kakor je bil storil French Frank. In Nelson je bil pravkar izdal šestdeset centov za pivo za naju dva!

Kaj je bilo storiti? Zavedal sem se, da je odločitev resna. Odločal sem med denarjem in možaki, med skoparjenjem in romantičnostjo. Ali sem se moral odpovedati vsej svoji nekdanji cenitvi denarja in ga smatrati za nekaj, kar se lahko troši in razmetava, ali pa sem se moral odreči tovarštvu s temi možaki, ki so včasih imeli posebne muhe, da so ljubili močno pijačo.

Vrnil sem se po nabrežju proti »Zadnji priloznosti«, kjer je Nelson še vedno stal zunaj. »Hajdi z menoj na pivo,« sem ga povabil. Zopet sva stala pri točilnici in se razgovarjala, a to pot sem jaz plačal deset centov! Celo uro garanja pri stroju za dva kozarca snovi, ki nisem maral zanjo in je imela slab okus. Toda stvar ni bila težavna. Prišel sem bil do spoznanja. Denar ni več imel vrednosti. Tovarištvo je bilo nekaj vredno. »Bova pila še enega?« sem vprašal. In pila sva vsak še kozarec in jaz sem plačal pijačo. Nelson je kot več pivec dejal točajju: »Meni mali kozarec, Johnny.« Johnny je prikimal in mu natočil kozarec, ki je držal samo tretjino tega kot kozarci, iz katerih sva bila doslej pila. Vendar je bila cena ista — pet centov.

Ob tem času me je obšlo prijetno veselje, zaradi tega me taka potrata ni dosti bolela. Poleg tega sem se učil. V tem plačevanju pijače je bilo vse več kot sama ko-

ličina. Dodobra sem doumel vso reč. Tukaj pivo sploh ni prišlo do veljave, ampak duh tovarštvu, ker sva skupaj pila! In, ha — še nekaj! Tudi jaz sem lahko naročil majhen kozarec in za dve tretjini zmanjšal zoprno breme, s katerim je tovarštvo obteževalo človeka.

»Moral sem na barko po denar,« sem pripomnil, kar tako, ko sva pila, v nadi, da bo Nelson razumel, zakaj sem ga pustil plačati šestkrat zapored. »E, ni bilo prav nič treba,« je odgovoril. »Johnny že zaupa človeku kot si ti — kajneda, Johnny?« »Gotovo,« je pritrdil Johnny in se nasmehnil. »Koliko pa že znaša moj račun?« je vprašal Nelson. Johnny je vzel knjigo izza točilnice, poiskal Nelsonovo stran in seštel ves račun, ki je znašal več dolarjev. Mahoma me je obšlo hrepenenje, da bi zavzel kako stran v tisti knjižici. To se mi je zdelo, da je končni znak moštosti.

Ko sva pila še nekoliko kozarcev, za katere sem hotel jaz plačati, se je Nelson odločil za odhod. Ločila sva se resnično tovariško in jaz sem jo mahnil po nabrežju proti svoji barki.

Spider je pravkar netil ogenj za večerjo. »Kje si se ga pa nalezal?« se mi je zarežal skozi odprto kajuto. »E, bil sem z Nelsonom,« sem odvrnil malomarno in skušal prikriti svoj ponos.

Tedaj mi je šinila neka misel v glavo. Tukaj je bil tudi eden izmed tistih. Sedaj, ko so se mi bile oči odprle, sem se lahko temeljito izobrazil. »Hajd,« sem rekel, »pojdiva k Johnnyju na kozarec!«

(Dalje)